

Цивільне право і цивільний процес;
сімейне право; міжнародне приватне право

УДК 347.78

Якуніна Алла Олександрівна

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри соціології*

Дніпровський державний технічний університет

Yakunina Alla

*Candidate of Historical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Sociology
Dnipro State Technical University*

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS

***Анотація.** Визначено, що на сучасному етапі євроінтеграційних процесів в Україні особливо актуальні ті питання, які пов'язані з цивільним законодавством та реформуванням інституту інтелектуальної власності. Мета статті полягає в аналізі існуючих аспектів права інтелектуальної власності в Україні. Методологія вирішення поставлених завдань передбачає залучення правових інструментів, передбачених рекодифікацією, шляхом оновлення існуючих правових норм, включення до змісту кодексу нових правових норм для регулювання існуючих суспільних відносин, розширення норм і принципів і розкриття їх у правовому регулюванні для використання в майбутньому. зв'язки з громадськістю. Це дослідження є нормативно-правовим дослідженням із застосуванням методу дослідження у формі бібліотечного дослідження, а саме дослідження письмових документів як даних, отриманих із вторинних даних, включаючи первинні правові матеріали, вторинні правові матеріали*

та третинні правові матеріали. Загалом результатом рекодифікації має стати вдосконалення змісту, форми та виразу цивільного законодавства, забезпечення стабільності регулювання цивільних відносин. У статті визначено, що в Україні необхідність рекодифікації цивільного законодавства передбачає усунення всіх явних колізій. Проаналізовано три теорії виникнення права інтелектуальної власності: монізму, дуалізму та сучасної теорії. Також це передбачає впровадження кращого світового досвіду регулювання цивільних відносин та їх стабільності та визначення напрямів подальшого нормативно-законодавчого розвитку. У контексті статті визначено основні напрями рекодифікації Інституту інтелектуальної власності як одного з ключових цивільно-правових інститутів України. Як висновок, сучасна рекодизація цивільного законодавства та прав інтелектуальної власності, зокрема, повинна бути не технічною копією європейських норм на тлі європейської інтеграції, а проходить з глибоким осмисленням та системною інтеграцією як європейського, так і міжнародного законодавства та національна наукова цивілістична думка.

Ключові слова: *інтелектуальна власність, авторське право, рекодифікація, колізія, правовий захист.*

Summary. *It was determined that at the current stage of the European integration processes in Ukraine, the issues related to civil legislation and the recoding of the intellectual property institute are particularly relevant. The purpose of the article is to analyze the existing aspects of intellectual property law in Ukraine. The methodology for solving the set tasks involves the involvement of legal instruments provided for by the recodification, by updating the existing legal norms, including in the content of the code new legal norms for the regulation of existing social relations, expanding the norms and principles and disclosing them in the legal regulation for use in the future.*

Public Relations. This study is a legal research using a research method in the form of library research, namely the study of written documents as data derived from secondary data, including primary legal materials, secondary legal materials and tertiary legal materials. In general, the result of recodification should be the improvement of the content, form and expression of civil legislation, ensuring the stability of the regulation of civil relations. The article defines that in Ukraine the need to recodify civil legislation involves the elimination of all obvious conflicts. Three theories of the emergence of intellectual property rights are analyzed: monism, dualism, and the modern theory. It also involves the implementation of the best world experience in regulating civil relations and their stability and determining the directions of further regulatory and legislative development. In the context of the article, the main directions of recodification of the Institute of Intellectual Property as one of the key civil law institutions of Ukraine are defined. As a conclusion, the modern recodification of civil legislation and intellectual property rights, in particular, should not be a technical copy of European norms against the background of European integration, but should take place with a deep understanding and systematic integration of both European and international legislation and national scientific civil opinion.

Key words: *intellectual property, copyright, recodification, conflict, legal protection.*

Постановка проблеми. Сьогодні європейський вектор розвитку України вимагає нових механізмів та вдосконалення існуючих механізмів правового захисту та захисту інтелектуальної власності, що, зокрема, знайшло відображення в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Питання систематизації положень законодавства про інтелектуальну власність у контексті рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства є одним із ключових у цій сфері.

Водночас у питанні побудови нового цивільного законодавства недостатня увага приділяється поновленню прав інтелектуальної власності, яке зараз формалізовано в ряді кодексів, таких як Цивільний кодекс, Господарський кодекс, Митний кодекс, Податковий кодекс, Кодекс і спеціальне місцеве законодавство. Майбутнє прав інтелектуальної власності залишається нерозв'язаним вченими. Чи буде він регулюватися єдиним нормативно-правовим актом чи будуть правові норми, розпорошені в спеціальних законах, прийнятих відповідно до предмета правового регулювання.

На сьогодні питання інтелектуальної власності є надзвичайно актуальним для України в контексті не лише забезпечення ефективної охорони, реалізації та захисту, а й у плані створення ефективного державного управління. Це також підкреслюється змістом Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблем правового регулювання інтелектуального права займаються багато українських науковців. В рамках нашого дослідження відокремимо найбільш значимі.

Волощенко О. виявила низку правових проблем належної адаптації законодавства інтелектуальної власності до європейських стандартів, серед яких: відсутність правової регламентації сирітських творів, недосконалість процедури реєстрації прав на промислові зразки, низький рівень правової обізнаності користувачів та правовласників об'єктів інтелектуальної власності тощо [1]. Авторкою запропоновано механізми вирішення окреслених проблем, до яких належать: визнання та використання рішень Європейського суду з прав людини як джерела права, встановлення кваліфікаційної експертизи для процедури реєстрації прав на промислові зразки, закріплення на законодавчому рівні правового статусу сирітських творів тощо [1].

Кодинець А. дослідив особливості захисту прав інтелектуальної власності з огляду на формування в Україні спеціалізованої судової установи з розгляду і вирішення спорів у цій сфері – Вищого суду з питань інтелектуальної власності; аналізував проблеми та суперечності чинного законодавства України, що регулює відносини інтелектуальної діяльності [2].

Бабенко В. А. та Хлівецька М. О. проаналізували кореляцію щабель рейтингу із поточними нововведеннями в нормативно-правову базу захисту прав інтелектуальної власності та соціально-економічною ситуацією в Україні [3]. Автори виявили макроекономічні та інституційні фактори, що перешкоджають подальшому розвитку інноваційного потенціалу та підвищенню конкурентоспроможності України на світовому ринку інтелектуальної власності [3].

Якубівський І. висловив позицію, що компенсація як спосіб захисту майнових прав інтелектуальної власності повинна мати універсальний для сфери інтелектуальної власності характер і застосовуватися для захисту прав на різні її об'єкти [4]. Для цього стягнення компенсації за порушення майнових прав інтелектуальної власності як паушальної суми, замість відшкодування збитків, автор вважає, що доцільно передбачити у п. 5 ч. 2 ст. 432 Цивільного кодексу України, замінивши нею «разове грошове стягнення» [4].

Коротюк О. вважає, що поняття «інтелектуальна власність» і «право інтелектуальної власності» є однорідними, тотожними і можуть застосовуватись як рівнозначні [5].

Аналіз наукових публікацій свідчить про різноманітність досліджень у предметній тематиці. Але залишаються поза увагою недостатньо обґрунтовані тренди зміни законодавства щодо інтелектуального права.

Мета статті полягає в аналізі існуючих аспектів права інтелектуальної власності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Права інтелектуальної власності можна вивчати з кількох точок зору. Права інтелектуальної власності (ПІВ) можна вивчати з точки зору економіки, політики (глобальної економічної політики) та юридичної точки зору. З позиції економічного аспекту, ПІВ є об'єктом багатства, яким можна оперувати у процесі обміну економічними потребами людини. Так само, з політичного аспекту, права інтелектуальної власності стали інструментом для розвинутих країн «впливати» на країни, що розвиваються після того, як питання прав інтелектуальної власності було включено як основне питання до Світової організації торгівлі (СОТ), що породило Угоду про торговельні аспекти інтелектуальної власності. Права власності та інші правові документи.

Визначення прав інтелектуальної власності (ПІВ) – це права, отримані від результатів діяльності людини, інтелектуальна діяльність, що приносить економічну вигоду. Права інтелектуальної власності (ПІВ) – це права, які виникають на основі результатів мислення людського мозку, що створює продукт або процес, корисний для інтересів людини.

Основною концепцією прав інтелектуальної власності є право економічно користуватися результатами інтелектуальної творчості. Виходячи з цього розуміння, існує винагорода за виконану роботу, а саме правовий захист з боку держави інтелектуальної власності.

Мета – заохочувати та розвивати дух продовжувати працювати та творити. Людина може вільно подати заявку на отримання чи реєстрацію прав інтелектуальної власності. Ексклюзивні права, надані державою окремим суб'єктам ПІВ (винахідникам, творцям, дизайнерам тощо), є нічим іншим, як оцінкою праці (творчості) і таким чином, щоб інші люди стимулювалися до її подальшого розвитку, щоб система ПІВ інтереси громади визначаються через ринковий механізм. Крім того, система прав інтелектуальної власності підтримує створення якісної системи документації для форм людської творчості, щоб можна було

уникнути/запобігти можливості виробництва тієї ж технології або інших робіт.

Авторське право є виключним правом творця, яке виникає автоматично на основі декларативних принципів після того, як твір реалізовано в матеріальній формі без зменшення обмежень відповідно до положень законів і правил.

Твір – будь-який захищений авторським правом твір у галузі науки, мистецтва та літератури, створений на основі натхнення, здатність, думка, уява, спритність, навички чи досвід, виражені у відчутній формі.

Суміжні права – це виключні права, які включають:

1. Неймовірні права виконавців.
2. Майнові права виконавців.
3. Майнові права виробника фонограми.
4. Майнові права телерадіоорганізацій.

Авторське право є приватним правом. Майнові права, закріплені за творцем. Творцем може бути окрема особа, група осіб, публічна юридична особа або приватна юридична особа. Авторське право народжується на творінні творця. Творіння, що виникають із «думки» та «серця». Або, кажучи антропологічною термінологією, права, породжені людською творчістю, смаком та ініціативою. Отже, авторське право справді має виникати з людської творчості, а не з чогось, що вже існує поза межами людської діяльності чи творчості.

Виходячи з вищенаведеного розуміння, творчість людини є результатом роботи у формі відмінної форми та описує автентичність концепції в галузі освіти, науки, мистецтва та літератури. Тим часом, творець – це особа або кілька людей, які разом із своїм натхненням створили творіння, засноване на здібностях розуму, уяви, спритності, майстерності чи досвіду, як це викладено в характерній формі та особистому характері.

Це дослідження є нормативно-правовим дослідженням із застосуванням методу дослідження у формі бібліотечного дослідження, а саме дослідження письмових документів як даних, отриманих із вторинних даних, включаючи первинні правові матеріали, вторинні правові матеріали та третинні правові матеріали.

Основні юридичні матеріали – це юридичні матеріали, які зобов'язують або роблять громадськість зрозумілою, включаючи юридичні продукти, які підлягають дослідженню, та юридичні продукти як інструменти для формування критичного права. Вторинні юридичні матеріали включають пояснення первинних юридичних матеріалів у формі експертної доктрини, знайденої в книгах, журналах і на веб-сайтах.

Процедура, яка використовується для збору даних у цьому дослідженні, є документацією, а саме вказівками, які використовуються у формі приміток або цитат. , пошук юридичної літератури, книг та інше, пов'язане з виявленням проблем у цьому дослідженні як офлайн, так і онлайн.

Аналіз правових матеріалів здійснюється за допомогою методу контент-аналізу (метод "content analysis"), який здійснюється шляхом пояснення матеріалу юридичні події або юридичні продукти в деталях, щоб полегшити тлумачення під час обговорення,⁸ за допомогою законодавчого підходу.

У період національного розвитку, який позначений глобалізацією в усіх сферах, кордони країни стануть розмитими, а зв'язок між національною економікою та міжнародною економікою буде дедалі тіснішим, а також внутрішньою конкуренцією. Для цього нам потрібні хороші правила, щоб контролювати конкуренцію.

Останнім часом часто можна почути, що виникають суперечки між власниками прав інтелектуальної власності, особливо авторських прав. Це право виникає з різних причин, у тому числі через недостатнє

усвідомлення поваги до прав інших. Тому що інтелектуальна власність містить два права, а саме моральні права та економічні права. Авторське право – це виключне право Творця або одержувача права публікувати чи відтворювати свою роботу чи давати на це дозвіл без зменшення обмежень відповідно до чинних законів і правил.

Права інтелектуальної власності – це інтелектуальна власність, яка захищена законом. Правовий захист прав інтелектуальної власності базується на двох причинах. По-перше, тому що в інтелектуальних творах є моральне право, яке відображає особистість творця. По-друге, через економічні чинники або комерційні права, що містяться в інтелектуальній роботі. Цей останній фактор спонукає країни світу забезпечувати повний і твердий правовий захист інтелектуальних творів.

Зазначені вище фактори можна описати трьома теоріями щодо прав інтелектуальної власності, а саме:

1. Теорія монізму – моральні та комерційні права, що містяться в правах інтелектуальної власності, є єдиним цілим, яке неможливо розділити.

2. Теорія дуалізму – моральні та комерційні права є двома різними речами.

3. Сучасна теорія – протиставляє дві наведені вище теорії, сучасні юристи дотримуються золоті середини яка стверджує, що два права є єдиним цілим, але їх можна розрізнити або відокремити одне від одного. . Ця третя теорія є те, що багато країн сьогодні інституціоналізовано в національному законодавстві.

Деякі дії, які вважаються порушенням авторських прав, включають цитування частини чи всіх творів інших людей, які потім додаються до їхніх власних творів (без посилання на джерело), щоб справити враження, ніби їх власна робота (так званий плагіат), використання чужих творів творіння для відтворення. без зміни форми чи змісту для подальшої

публікації, а також навмисно відтворювати твори інших людей без дозволу та використовувати їх у комерційних цілях.

Що стосується обмежень на використання, пошук, копіювання або зміну твору, частково чи повністю, який не включено до дії, що порушує авторське право, якщо джерело повністю вказано на користь:

1. освіта, дослідження, навчальний текст, дослідження, написання наукових статей, складання звітів, написання критики чи рецензування проблеми без шкоди розумним інтересам Автора чи Власника авторських прав;

2. безпека та управління урядом, законодавчою та судовою владою;

3. читання лекцій виключно в навчальних і наукових цілях; або

4. виконання або виконання, які є безкоштовними, за умови, що вони не завдають шкоди законним інтересам творця.

В Україні державна реєстрація авторських прав здійснюється згідно за Законом «Про авторське право і суміжні права» №2811-IX від 01.12.2022 [6], постанови КМУ «Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір» № 1756 від 27.12.2001 р. [7]. Варто зазначити, що ряд питань авторського права регулюється Цивільним кодексом [8] (надалі – ЦК) інакше ніж Законом, і це необхідно мати на увазі, оскільки норми кодексу набули чинності пізніше, ніж норми Закону.

Кабінет Міністрів України постановою від 17 липня 2019 р. № 650 «Про утворення робочої групи з питань рекодифікації (актуалізації) цивільного законодавства України» розпочав процес рекодифікації сучасного вітчизняного цивільного законодавства, поставивши перед створеною робочою групою такі основні завдання:

– проведення комплексного аналізу чинного цивільного законодавства України та визначення сфер приватноправових відносин, які

потребують приведення у відповідність до світових тенденцій розвитку приватного права;

- вивчення досвіду європейських країн щодо рекодування (оновлення) цивільного законодавства України;
- підготовка пропозицій щодо рекодування (оновлення) цивільного законодавства України [9].

Здебільшого прийняття цієї постанови обґрунтовується значними економічними та соціальними змінами, які відбулися в Україні за 16 років з моменту набрання чинності Цивільним кодексом.

Можна з упевненістю стверджувати, що динаміка суспільних відносин зумовлює необхідність перекодування цивільного законодавства, враховуючи те, що не лише цивілісти, а й експерти вважають, що Цивільний кодекс України 2003 року об'єктивно став кодексом, заснованим на продуманій та послідовно реалізованій науковій концепції.

При цьому ініційована урядом рекодифікація цивільного законодавства відповідає сучасній практиці. Зокрема, про це свідчить досвід Франції, де 01.10.2016 р. були суттєво змінені багато положень Цивільного кодексу (Кодекс Наполеона); наприклад, воно було включено в законодавчі визначення багатьох понять і договорів, проводилося розмежування фіксації приватних норм для конкретних ситуацій, заміна їх загальними нормами і положеннями, а також виділення загальних положень для ряду цивільних інститутів права.

Здійснюючи рекодифікацію прав інтелектуальної власності, ми повинні перш за все виходити з того, що вся концепція права інтелектуальної власності виникла як особлива і складна галузь приватного законодавства саме для безпеки та захисту майнових інтересів правовласників, результатів інтелектуальної творчої діяльності. Права інтелектуальної власності здатні забезпечити інтереси таких осіб саме тому, що головне з них - виключне право - є майновим правом, виступає

предметом цивільного обігу і може повністю або частково належати будь-яким правовласникам. А це призводить до необхідності створення більш детальних правил обігу виключних прав для всього кола суб'єктів цивільного права.

З огляду на викладене, спробуємо окреслити найбільш актуальні, на наш погляд, напрями рекодизації прав інтелектуальної власності.

Першочерговим завданням є вирішення теоретичної дискусії щодо природи прав інтелектуальної власності. Відповідно до статті 190 Цивільного кодексу України майнові права, а отже, майнові права інтелектуальної власності відносяться до майнових прав.

Разом із положеннями книги IV Цивільного кодексу України можна спостерігати імплементацію в законодавство теорії виключних прав. Суперечливість такого врегулювання викликає не лише наукові суперечки, а й має практичні аспекти, які впливають на реалізацію та захист прав інтелектуальної власності.

Також необхідно перевірити наявність прав інтелектуальної власності, визначених статтею 420 Цивільного кодексу України. Зокрема, доцільно розширити цей перелік секретами методу виробництва (ноу-хау), методами господарювання (як самостійним об'єктом або в контексті раціоналізаторської пропозиції), що призведе до оновлення розуміння та сприйняття цього об'єкта права інтелектуальної власності). Доцільно було б розуміти суб'єктний склад правовласників такого об'єкта як торгова марка, що є засобом індивідуалізації товарів, робіт чи послуг суб'єктів господарювання.

Важливим питанням є врегулювання прав інтелектуальної власності: чи будуть вони концептуально врегульовані кодексом, а детально спеціальними законами; тоді необхідно оновити не лише Цивільний кодекс України, а й такі закони, уникнувши існуючих суперечностей, або ж усі норми звести в єдиний кодекс на зразок Податкового кодексу України.

Безперечно, вирішальним питанням у забезпеченні реалізації та захисту прав інтелектуальної власності є співвідношення авторського права та Інтернету; інтелектуальна власність та інформаційні технології. Звичайно, це співвідношення не може регулюватися виключно нормами цивільного кодексу, але принципово таке регулювання повинно бути передбачене цивільним законодавством.

Особливе, детальне регулювання має застосовуватися до створення, використання та захисту програмного забезпечення, яке сьогодні є найважливішим активом цифрової ери та виходить за межі об'єкта авторського права, такого як комп'ютерна програма.

Безумовно, запровадження принципу переддоговірної відповідальності з метою посилення безпеки та захисту комерційної таємниці, зокрема шляхом регулювання угод про нерозголошення, має сприяти комерціалізації право інтелектуальної власності.

Важливим питанням перекодування прав інтелектуальної власності є питання співвідношення інтелектуальної власності як виключного права з конкуренцією, яка має домінувати та розвивати економіку, а не пригнічувати права та інтереси суб'єктів права інтелектуальної власності.

І ще одне важливе питання, звичайно, це посилення захисту прав інтелектуальної власності та відновлення прав. У цьому контексті це вирішення питання щодо застосування компенсації як міри відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності щодо всіх об'єктів, а не лише щодо окремих творів мистецтва. Актуальним є не лише визначення розміру такого відшкодування, а й розкриття принципів розумності та справедливості, визначення складу правопорушення.

На нашу думку, важливим питанням захисту прав інтелектуальної власності є визначення підстав для звернення до суду. Чи буде це лише факт порушення, оспорування чи невизнання конкретного суб'єктивного права чи загальна підстава шляхом закріплення виключного права за

конкретним суб'єктом, що виходить за межі обов'язкового принципу надання правової охорони.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших досліджень. Авторське право служить для того, щоб оцінити твір і заохотити творця твору створювати нові твори.

Метою впровадження закону про авторське право є захист виключних прав, моральних прав та економіки творця твору. Далі пояснюється: Виключні права – це права творця твору контролювати механізм володіння та розповсюдження свого твору. Виключні права означають, що кожен, хто хоче використовувати, копіювати, відтворювати та продавати твір, захищений авторським правом, повинен спочатку отримати дозвіл від автора. Моральні права означають, що навіть якщо твір було придбано, покупець все одно повинен вказати ім'я автора твору. Моральне право створити твір завжди буде належати тому, хто його створив. Майнові права означають, що творець твору має право на економічну винагороду від сторін, які його використовують.

Підсумовуючи, стрімкий розвиток цивільних відносин вимагає перекодування цивільного законодавства та прав інтелектуальної власності. Це особливо актуально з огляду на те, що інтелектуальна власність охоплює гірничодобувну, хімічну, агропромислову та інші галузі промисловості. Отже, можна зробити висновок, що стрімкий розвиток суспільних відносин потребує перекодування цивільного права та права інтелектуальної власності.

Тому бажано, щоб сучасна рекодизація цивільного законодавства та прав інтелектуальної власності, зокрема, була не технічною копією європейських норм на тлі європейської інтеграції, а проходила з глибоким осмисленням та системною інтеграцією як європейського, так і міжнародного законодавства та національна наукова цивілістична думка,

яка має фундаментальне минуле, багатогранне сьогодення та багатообіцяюче майбутнє.

Література

1. Волощенко О. Проблеми удосконалення права інтелектуальної власності в умовах євроінтеграції. Підприємництво, господарство і право. 2019. № (4). С. 10–14.
2. Кодинець А. Захист прав інтелектуальної власності в умовах впровадження судової реформи. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 3. С. 9–13.
3. Бабенко В. А., Хлівецька М. О. Національна інноваційна система та захист прав інтелектуальної власності України в контексті міжнародних рейтингів. Економічний простір. 2018. № 136. С. 102–114.
4. Якубівський І. Компенсація за порушення майнових прав інтелектуальної власності: проблеми теорії та практики. Право України. 2019. № 1. С. 262–264.
5. Коротюк О. До питання змісту понять «інтелектуальна власність» та «право інтелектуальної власності». Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 6. С. 125–138.
6. Про авторське право і суміжні права: Закон України №2811-IX від 01.12.2022. Відомості Верховної Ради України. 1994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855> (дата звернення: 25.03.2023).
7. Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір: Постанова Кабінета Міністрів України № 1756 від 27.12.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1756-2001-п#Text> (дата звернення: 25.03.2023).

8. Цивільний Кодекс України: Закон України № 980-IV від 19.06.2003. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 25.03.2023).
9. Про утворення робочої групи з питань рекодифікації (актуалізації) цивільного законодавства України: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.2019 № 650 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/650-2019-п#Text> (дата звернення: 25.03.2023).

References

1. Voloshchenko O. Problemy udoskonalennia prava intelektualnoi vlasnosti v umovakh yevrointehratsii. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2019. № (4). S. 10–14.
2. Kodynets A. Zakhyst prav intelektualnoi vlasnosti v umovakh vprovadzhennia sudovoi reformy. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2018. № 3. S. 9–13.
3. Babenko V. A., Khlivetska M. O. Natsionalna innovatsiina systema ta zakhyst prav intelektualnoi vlasnosti Ukrainy v konteksti mizhnarodnykh reitynhiv. *Ekonomichnyi prostir*. 2018. № 136. S. 102–114.
4. Yakubivskyi I. Kompensatsiia za porushennia mainovykh prav intelektualnoi vlasnosti: problemy teorii ta praktyky. *Pravo Ukrainy*. 2019. № 1. S. 262–264.
5. Korotiuk O. Do pytannia zmistu poniat «intelektualna vlasnist» ta «pravo intelektualnoi vlasnosti». *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*. 2019. № 6. S. 125–138.
6. Pro avtorske pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy №2811-IX vid 01.12.2022. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1994. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855> (date of application: 25.03.2023).

7. Pro derzhavnu reiestratsiiu avtorskoho prava i dohovoriv, yaki stosuiutsia prava avtora na tvir: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1756 vid 27.12.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1756-2001-p#Text> (date of application: 25.03.2023).
8. Tsyvilnyi Kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy № 980-IV vid 19.06.2003. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. №№ 40-44. St. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (date of application: 25.03.2023).
9. Pro utvorennia robochoi hrupy z pytan rekodyfikatsii (aktualizatsii) tsyvilnoho zakonodavstva Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.07.2019 № 650 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/650-2019-p#Text> (date of application: 25.03.2023).